

ROZDZIELNOŚĆ MAJĄTKOWA Z WYRÓWNIANIEM DOROBKÓW

Błażej Bugajski

WZORY AKTÓW NOTARIALNYCH
DOSTĘPNE NA STRONIE WWW

BIBLIOTEKA NOTARIUSZA

ROZDZIELNOŚĆ MAJĄTKOWA Z WYRÓWNIANIEM DOROBKÓW

Błażej Bugajski

BIBLIOTEKA NOTARIUSZA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 lipca 2019 r.

Recenzent

Dr hab. Marek Andrzejewski, prof. US

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne i łamanie

JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-811-4

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Mojej Mamie

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Wstęp	21
Rozdział I	
Modelowe rozwiązania w zakresie kształtowania majątkowych relacji	
mażeńskich	25
1. Sposób ujmowania majątkowych relacji małżeńskich	25
2. Prawa i obowiązki małżonków niezależne od ustroju majątkowego	31
2.1. Kryteria rozróżnienia praw i obowiązków niezależnych od ustroju majątkowego	31
2.2. Uprawnienie do reprezentowania współmałżonka	33
2.3. Ochrona mieszkania rodzinnego	36
2.4. Zaciąganie zobowiązań w zwykłych sprawach rodziny	44
3. Rodzaje małżeńskich ustrojów majątkowych	50
3.1. Kryteria rozróżnienia małżeńskich ustrojów majątkowych	50
3.2. Ustrój ustawowy	51
3.3. Ustrój umowny	52
3.4. Ustrój przymusowy	53
4. Założenia konstrukcyjne wspólności majątkowej	56
4.1. Zagadnienia wprowadzające	56
4.2. Wspólność ogólna	57
4.3. Wspólność dorobku	58
4.4. Charakter majątku wspólnego	61
4.5. Zarząd majątkiem wspólnym	63
4.6. Odpowiedzialność małżonków za zobowiązania	67
4.7. Podział majątku wspólnego	69
5. Założenia konstrukcyjne rozdzielnosci majątkowej	71
6. Założenia konstrukcyjne rozwiązań łączących modele wspólności i rozdzielnosci majątkowej	73
6.1. Zagadnienia wprowadzające	73

6.2. Rys historyczny rozwiązań łączących modele wspólności i rozdzielności majątkowej	74
6.3. Próby realizacji rozwiązań łączących modele wspólności i rozdzielności majątkowej w polskim porządku prawnym	76
6.4. Terminologia opisująca rozwiązania łączące modele wspólności i rozdzielności majątkowej	79
6.5. Zasadnicze problemy wymagające uregulowania w przypadku modeli łączących wspólność i rozdzielność majątkową	81

Rozdział II

Ustanowienie rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków	83
1. Umowa jako źródło rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków	83
1.1. Dopuszczalność zawierania majątkowej umowy małżeńskiej	83
1.2. Zawieranie majątkowych umów małżeńskich w świetle danych statystycznych	84
1.3. Chwila zawarcia majątkowej umowy małżeńskiej	86
2. Cechy majątkowej umowy małżeńskiej	88
3. Zakres autonomii woli przy kształtowaniu treści majątkowej umowy małżeńskiej	93
4. Zawarcie majątkowej umowy małżeńskiej	99
4.1. Podmioty uprawnione do zawierania majątkowej umowy małżeńskiej	99
4.2. Forma majątkowej umowy małżeńskiej	103
4.3. Zawarcie majątkowej umowy małżeńskiej pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu	107
4.4. Wady oświadczeń woli przy zawieraniu majątkowej umowy małżeńskiej	110
5. Skuteczność majątkowej umowy małżeńskiej wobec osób trzecich	113

Rozdział III

Majątki małżonków podczas trwania ustroju majątkowego i zasady obliczania dorobków	123
1. Zakres swobody małżonków w rozporządzaniu przedmiotami majątkowymi	123
1.1. Zagadnienia wprowadzające	123
1.2. Ograniczenia w rozporządzaniu określonymi kategoriami przedmiotów majątkowych	124
2. Znaczenie terminu „dorobek”	131
3. Wstępna wartość dorobku	133
3.1. Zagadnienia wprowadzające	133
3.2. Pojęcie majątku	134
3.3. Majątek początkowy	136

3.4. Majątek końcowy	139
3.5. Stan i wartość majątku	142
3.6. Spis majątku	148
4. Ostateczna wartość dorobku	151
4.1. Zasady ogólne	151
4.2. Modyfikowanie zasad ustalania ostatecznej wartości dorobku	152
4.3. Ustawowy wzorzec obliczania ostatecznej wartości dorobku	153
4.3.1. Zagadnienia wprowadzające	153
4.3.2. Przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków	158
4.3.3. Przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę	159
4.3.4. Prawa niezbywalne, które mogą przysługiwać tylko jednej osobie	163
4.3.5. Przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia albo z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę	165
4.3.6. Wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej małżonka	167
4.3.7. Prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy	168
4.3.8. Składniki nabyte w zamian za przedmioty majątkowe posiadane przez małżonka przed powstaniem rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków oraz wymienione w art. 33 pkt 2, 5–7, 9 k.r.o.	170
4.3.9. Darowizny dokonane przez jednego z małżonków	174
4.3.10. Usługi świadczone osobiście przez jednego z małżonków na rzecz majątku drugiego małżonka	177
4.3.11. Nakłady i wydatki na majątek jednego małżonka z majątku drugiego małżonka	179
5. Szczególne formy udziału małżonka w majątku współmałżonka	181

Rozdział IV

Wyrównanie dorobków	187
1. Okoliczności uzasadniające żądanie wyrównania dorobków	187
2. Charakter prawny żądania wyrównania dorobków	192
3. Sposoby realizacji wyrównania dorobków	195
4. Osoby zobowiązane do wyrównania dorobków lub uprawnione do żądania wyrównania dorobków	200
4.1. Małżonkowie jako osoby zobowiązane do wyrównania dorobków lub uprawnione do żądania wyrównania dorobków	200
4.2. Spadkobiercy małżonków jako osoby zobowiązane do wyrównania dorobków lub uprawnione do żądania wyrównania dorobków	200

4.2.1. Spadkobiercy małżonków jako osoby zobowiązane do wyrównania dorobków	200
4.2.2. Spadkobiercy małżonków jako osoby uprawnione do żądania wyrównania dorobków	203
4.3. Wyrównanie dorobków w przypadku jednoczesnej śmierci obojga małżonków	207
5. Udział w dorobku	208
5.1. Reguła podstawowa	208
5.2. Wyjątkowe okoliczności uzasadniające zmniejszenie obowiązku wyrównania dorobków	211
5.3. Dopuszczalność całkowitego wyłączenia wyrównania dorobków	218
5.4. Osoby uprawnione do żądania zmniejszenia obowiązku wyrównania dorobków	218
6. Możliwości zabezpieczenia roszczenia o wyrównanie dorobków	221
6.1. Zagadnienia ogólne	221
6.2. Skarga pauliańska	225
6.3. Przepisy o zaskarżeniu odrzucenia spadku	228
6.4. Ochrona przewidziana w art. 59 k.c.	230
7. Postępowanie w przedmiocie wyrównania dorobków	231
7.1. Zagadnienia ogólne	231
7.2. Umowne wyrównanie dorobków	231
7.3. Wyrównanie dorobków w postępowaniu sądowym	235
Uwagi końcowe	243
Wykaz cytowanej literatury	249
Załącznik. Wzory aktów notarialnych	267
Podstawowe założenia przyjęte przy konstruowaniu wzorów aktów notarialnych	267
Wzór nr 1. Majątkowa umowa małżeńska ustanawiająca rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków zawarta między nupturientami, która odpowiada treściowo rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków pozostawionej przez ustawodawcę do wyboru jako ustrój umowny	270
Wzór nr 1a. Akt notarialny obejmujący spis majątków małżonków ustanawiających rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków we wzorze nr 1	276
Wzór nr 2. Majątkowa umowa małżeńska ustanawiająca rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków realizująca założenia ekonomiczne ustawowej wspólności majątkowej	279
Wzór nr 2a. Akt notarialny obejmujący spis majątków małżonków ustanawiających rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków we wzorze nr 2	285

Wzór nr 3. Majątkowa umowa małżeńska ustanawiająca rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków między małżonkami do tej pory podlegającymi ustawowej wspólnosci majątkowej, która uwzględnia potrzebę dokonania podziału majątku wspólnego. Wprowadzany ustrój odpowiada treściowo rozdzielnosci majątkowej z wyrównaniem dorobków pozostawionej małżonkom do wyboru przez ustawodawcę	289
Wzór nr 3a. Akt notarialny, w którym dokonano podziału majątku wspólnego małżonków oraz sporządzono spis majątków małżonków ustanawiających rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków we wzorze nr 3	295
Wzór nr 4. Majątkowa umowa małżeńska ustanawiająca rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków realizująca założenia ekonomiczne rozszerzonej wspólnosci majątkowej	301
Wzór nr 4a. Akt notarialny obejmujący spis majątków małżonków ustanawiających rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków we wzorze nr 4	307
Wzór nr 5. Majątkowa umowa małżeńska uchylająca rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków ustanowioną na mocy majątkowej umowy małżeńskiej zamieszczonej we wzorze nr 4	310
Wzór nr 5a. Akt notarialny obejmujący spis majątków małżonków w chwili ustania rozdzielnosci majątkowej z wyrównaniem dorobków oraz umowę, w której dokonano wyrównania dorobków po ustaniu tego ustroju majątkowego	312

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

Prawodawstwo polskie

- d.p.m.m. – dekret z 29.05.1946 r. – Prawo małżeńskie majątkowe (Dz.U. Nr 31, poz. 196)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.)
- Konstytucja – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm.)
- k.r. – ustawa z 27.06.1950 r. – Kodeks rodzinny (Dz.U. Nr 34, poz. 308 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 505 ze zm.)
- nowelizacja z 2004 r. – ustawa z 17.06.2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1691)
- pr. aut. – ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1231)
- pr. rest. – ustawa z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 243 ze zm.)
- pr. up. – ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 498 ze zm.)
- p.w.k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Przepisy wprowadzające kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 60)
- p.w.p. – ustawa z 30.06.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 776 ze zm.)
- u.CEIDG – ustawa z 6.03.2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1291)
- u.KRS – ustawa z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 986 ze zm.)
- u.k.s.c. – ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 785 ze zm.)

- u.k.w.h. – ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1916 ze zm.)

Prawodawstwa innych państw

- austr. k.c. – austriacki Kodeks cywilny z 1.06.1811 r.
czes. k.c. – czeski Kodeks cywilny z 3.02.2012 r.
franc. k.c. – francuski Kodeks cywilny z 21.03.1804 r.
grec. k.c. – grecki Kodeks cywilny z 15.03.1940 r.
hiszp. k.c. – hiszpański Kodeks cywilny z 24.07.1889 r.
łot. k.c. – łotewski Kodeks cywilny z 28.01.1937 r.
niem. k.c. – niemiecki Kodeks cywilny z 18.08.1896 r.
port. k.c. – portugalski Kodeks cywilny z 25.11.1966 r.
słow. k.c. – słowacki Kodeks cywilny z 26.02.1964 r.
szwajc. k.c. – szwajcarski Kodeks cywilny z 10.12.1907 r.
tur. k.c. – turecki Kodeks cywilny z 22.11.2001 r.
wł. k.c. – włoski Kodeks cywilny z 16.03.1942 r.
bułg. k.r. – bułgarski Kodeks rodzinny z 18.06.2009 r.
ros. k.r. – rosyjski Kodeks rodzinny z 29.12.1995 r.
u.a.m. – austriacka ustawa o małżeństwie z 6.07.1938 r.
u.d.s.m. – duńska ustawa o majątkowych stosunkach małżonków z 30.05.2017 r.
u.f.m. – fińska ustawa o małżeństwie z 13.06.1929 r.
u.n.w.z. – niemiecka ustawa o wyrównaniu zaopatrzenia z 3.04.2009 r.
u.n.m. – norweska ustawa o małżeństwie z 4.07.1991 r.
u.s.m. – szwedzka ustawa o małżeństwie z 14.05.1987 r.

Czasopisma

- AcP – Archiv für die civilistische Praxis
AIS – Acta Iuris Stetinensis
DNotZ – Deutsche Notar-Zeitschrift
DPP – Demokratyczny Przegląd Prawniczy
ecolex – Fachzeitschrift für Wirtschaftsrecht
EF-Z – Zeitschrift für Ehe- und Familienrecht
EvBl – Evidenzblatt der Rechtsmittelentscheidungen
FamRZ – Zeitschrift für das gesamte Familienrecht
FuR – Familie und Recht
GSP – Gdańskie Studia Prawnicze
GSP-PO – Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
IPRax – Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts
ISFL – The International Survey of Family Law

JbItalR	– Jahrbuch für Italienisches Recht
JBl	– Juristische Blätter
JZ	– Juristenzeitung
KPP	– Quartalnik Prawa Prywatnego
M. Praw.	– Monitor Prawniczy
MDR	– Monatsschrift für Deutsches Recht
MRN	– Mitteilungen der Rheinischen Notarkammer
NJW	– Neue Juristische Wochenschrift
NP	– Nowe Prawo
NZ	– Österreichische Notariats-Zeitung
ÖJZ	– Österreichische Juristen-Zeitung
Pal.	– Palestra
PiP	– Państwo i Prawo
PL	– Przegląd Legislacyjny
PN	– Przegląd Notarialny
PPE	– Przegląd Prawno-Ekonomiczny
Pr. Bank.	– Prawo Bankowe
PS	– Przegląd Sądowy
RabelsZ	– Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht
Rej.	– Rejent
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rpfleger	– Der Deutsche Rechtspfleger
SI	– Studia Iuridica
SP	– Studia Prawnicze
SPW	– Studia z Prawa Wyznaniowego
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego
WiRO	– Wirtschaft und Recht in Osteuropa

Zbiory orzecznictwa

Polska

OSN	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNCK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna i Izba Karna
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC-ZD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna. Zbiór Dodatkowy
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych

Austria

- EF-Slg – Ehe- und familienrechtliche Entscheidungen
 MietSlg – Mietrechtliche Entscheidungen
 SZ – Entscheidungen des österreichischen Obersten Gerichtshofes in Zivilsachen

Niemcy

- BGHZ – Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Zivilsachen

Szwajcaria

- SOG – Solothurnische Gerichtspraxis
 ZR – Blätter für Zürcherische Rechtsprechung

Wielka Brytania

- A.C. – The Law Reports (Appeal Cases)
 WLR – The Weekly Law Reports

Inne

- BayObLG – Bayerisches Oberstes Landesgericht (Niemcy)
 BGH – Bundesgerichtshof (Niemcy)
 CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
 HL – House of Lords (Wielka Brytania)
 KRS – Krajowy Rejestr Sądowy
 LG – Landgericht (Niemcy)
 NSA – Naczelny Sąd Administracyjny
 OGer – Obergericht (Szwajcaria)
 OGH – Oberster Gerichtshof (Austria)
 OLG – Oberlandesgericht (Niemcy)
 SA – Sąd Apelacyjny
 SN – Sąd Najwyższy

Wykaz skrótów najczęściej cytowanej literatury

- B. Bugajski, *Małżeńskie...* – B. Bugajski, *Małżeńskie ustroje majątkowe w prawie austriackim*, KPP 2008/2
 A. Dyoniak, *Majątkowe...* – A. Dyoniak, *Majątkowe prawo małżeńskie wybranych państw europejskich na tle prawa polskiego*, Warszawa 1992

- A. Dyoniak, *Pojęcie...* – A. Dyoniak, *Pojęcie i ważność małżeńskiej umowy majątkowej*, SP 1983/4
- A. Dyoniak, *Ustawowy...* – A. Dyoniak, *Ustawowy ustrój majątkowy małżeński*, Ossolineum 1985
- S. Grzybowski, *Prawo...* – S. Grzybowski, *Prawo rodzinne. Zarys wykładu*, Warszawa 1980
- H. Hausheer, R. Reusser, T. Geiser, *Berner...*, I – *Berner Kommentar zum schweizerischen Privatrecht. Band II: Das Familienrecht, 1. Abteilung: Das Eherecht, 2. Teilband: Die Wirkungen der Ehe im allgemeinen*, red. H. Hausheer, Bern 1999
- H. Hausheer, R. Reusser, T. Geiser, *Berner...*, II – *Berner Kommentar zum schweizerischen Privatrecht. Das Familienrecht, Band II, 1. Abteilung, 3. Teilband, Das Güterrecht der Ehegatten*, red. A. Meier-Hayoz, Bern 1992
- H. Hausheer, R. Reusser, T. Geiser, *Berner...*, III – *Berner Kommentar zum schweizerischen Privatrecht. Das Eherecht, Band II, 1. Abteilung, 3. Teilband, Das Güterrecht der Ehegatten, 2. Unterteilband, Die Gütergemeinschaft. Die Gütertrennung*, red. H. Hausheer, Bern 1996
- G. Hopf, G. Kathrein, *Eherecht...* – G. Hopf, G. Kathrein, *Eherecht. Kurzkommentar*, Wien 2014
- J. Ignatowicz, M. Nazar, *Prawo...* – J. Ignatowicz, M. Nazar, *Prawo rodzinne*, Warszawa 2016
- Kodeks...*, red. H. Dolecki, T. Sokołowski – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. H. Dolecki, T. Sokołowski, Warszawa 2013
- Kodeks...*, t. 5, red. K. Osajda – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz. Przepisy wprowadzające KRO, t. 5*, red. K. Osajda, Warszawa 2017
- Kodeks...*, red. K. Piasecki – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. K. Piasecki, Warszawa 2011
- Kodeks...*, red. K. Pietrzykowski – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2018
- Kodeks rodzinny...*, red. J. Wierciński – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. J. Wierciński, Warszawa 2014
- Münchener...*, red. E. Koch – *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Familienrecht I*, red. E. Koch, t. 8, München 2017
- Palandt...* – *Palandt Bürgerliches Gesetzbuch mit Nebengesetzen*, München 2017
- M. Pyziak-Szafnicka, *Ochrona...* – M. Pyziak-Szafnicka, *Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika*, Warszawa 1995
- E. Skowrońska-Bocian, *Małżeńskie...* – E. Skowrońska-Bocian, *Małżeńskie ustroje majątkowe*, Warszawa 2010
- E. Skowrońska-Bocian, *Rozliczenia...* – E. Skowrońska-Bocian, *Rozliczenia majątkowe małżonków w stosunkach wzajemnych i wobec osób trzecich*, Warszawa 2013
- T. Sokołowski, *Prawo...* – T. Sokołowski, *Prawo rodzinne. Zarys wykładu*, Poznań 2013

- T. Sokołowski, *Swoboda...* – T. Sokołowski, *Swoboda intercyzy. Zakres modyfikacji małżeńskich ustrojów majątkowych*, Warszawa 2013
- J. von Staudingers...*, I – *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen. Buch 4: Familienrecht §§ 1353–1362 (Wirkungen der Ehe im Allgemeinen)*, red. M. Coester, Berlin 2012
- J. von Staudingers...*, II – *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen. Buch 4: Familienrecht §§ 1363–1407 (Eheliches Güterrecht 1 – Gesetzliches Güterrecht)*, red. Ch. von Bar, Berlin 2017
- J. von Staudingers...*, III – *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen. Art 13–17b EGBGB; Anhang zu Art 13 EGBGB: Verlöbnis und nichteheliche Lebensgemeinschaft (Internationales Eherecht)*, red. D. Henrich, Berlin 2011
- System...*, t. 1, red. S. Grzybowski – *System prawa cywilnego*, red. W. Czachórski, t. 1, *Część ogólna*, red. S. Grzybowski, Ossolineum 1985
- System...*, t. 1, red. M. Safjan – *System Prawa Prywatnego*, red. Z. Radwański, t. 1, *Prawo cywilne – część ogólna*, red. M. Safjan, Warszawa 2012
- System...*, t. 2, red. Z. Radwański, A. Olejniczak – *System Prawa Prywatnego*, red. Z. Radwański, B. Kordasiewicz, t. 2, *Prawo cywilne – część ogólna*, red. Z. Radwański, A. Olejniczak, Warszawa 2019
- System...*, t. 3, cz. 1, red. Z. Radwański – *System prawa cywilnego*, red. W. Czachórski, t. 3, cz. 1, *Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. Z. Radwański, Ossolineum 1981
- System...*, t. 4, red. J.S. Piątowski – *System prawa cywilnego*, red. W. Czachórski, t. 4, *Prawo spadkowe*, red. J.S. Piątowski, Ossolineum 1986
- System...*, t. 6, red. A. Olejniczak – *System Prawa Prywatnego*, red. Z. Radwański, B. Kordasiewicz, t. 6, *Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. A. Olejniczak, Warszawa 2018
- System...*, t. 7, red. J. Rajski – *System Prawa Prywatnego*, red. Z. Radwański, B. Kordasiewicz, t. 7, *Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, red. J. Rajski, Warszawa 2018
- System...*, t. 8, red. J. Panowicz-Lipska – *System Prawa Prywatnego*, red. Z. Radwański, t. 8, *Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, red. J. Panowicz-Lipska, Warszawa 2011
- System...*, t. 10, red. B. Kordasiewicz – *System Prawa Prywatnego*, red. Z. Radwański, B. Kordasiewicz, t. 10, *Prawo spadkowe*, red. B. Kordasiewicz, Warszawa 2015
- System...*, t. 11, red. T. Smyczyński – *System Prawa Prywatnego*, red. Z. Radwański, B. Kordasiewicz, t. 11, *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, red. T. Smyczyński, Warszawa 2014
- System...*, t. 12, red. T. Smyczyński – *System Prawa Prywatnego*, red. Z. Radwański, t. 12, *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, red. T. Smyczyński, Warszawa 2011

*System prawa
rodzinnego...*,
red. J.S. Piątowski

– *System prawa rodzinnego i opiekuńczego*, red. J.S. Piątowski, Ossolineum 1985

WSTĘP

I. Przedmiotem rozważań podjętych w niniejszej pracy jest ustrój rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków w prawie polskim, który uregulowano w art. 51²–51⁵ k.r.o.

II.1. Ze względu na różnorodne powiązania zachodzące między rozdzielnością majątkową z wyrównaniem dorobków a innymi instytucjami majątkowego prawa małżeńskiego okazało się jednak konieczne – jako wprowadzenie do głównego wątku rozważań – przedstawienie modelowych rozwiązań, za pomocą których kształtowane są współcześnie relacje majątkowe w małżeństwie. Problematyce tej poświęcony został pierwszy rozdział opracowania.

2. W ramach zagadnień wprowadzających omówiono relacje zachodzące między terminami „stosunki majątkowe małżeńskie” i „małżeński ustrój majątkowy”. Ponadto wskazano – uwzględniając ich uniwersalne znaczenie – na prawa i obowiązki małżonków niezależne od ustroju majątkowego. Omówienie rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków nie powinno odbywać się w oderwaniu od innych ustrojów majątkowych, z którymi może ona – ze względu na jej umowny charakter – konkurować oraz pozostawać w innych relacjach. Dlatego też zaprezentowane zostały kryteria wyodrębnienia ustroju ustawowego, umownego i przymusowego oraz wspólności i rozdzielności majątkowej.

3. Na zasadzie kontrastu pokazane zostały dwa krańcowe i najstarsze rozwiązania, którymi są wspólność i rozdzielność majątkowa. Dopiero po nich – jako swoistą alternatywę – przedstawiono tytułowy ustrój majątkowy, ponieważ umiejętnie ukształtowany pozwala na harmonijne połączenie obu wspomnianych modeli.

4. Zaprezentowano ponadto rys historyczny rozwiązań łączących modele wspólności i rozdzielności majątkowej, zrelacjonowano podejmowane próby realizacji tego modelu w polskim porządku prawnym oraz wskazano na wyjątkowo zróżnicowaną terminologię służącą do jego opisanie.

5. Rozważania na temat założeń konstrukcyjnych rozdzielnosci majątkowej z wyrównaniem dorobków ograniczone zostały w tym rozdziale do wskazania podstawowych problemów, które poddano szczegółowej analizie w dalszych częściach pracy.

III. Uwagi zamieszczone w rozdziale drugim są wynikiem decyzji ustawodawcy o przyznaniu rozdzielnosci majątkowej z wyrównaniem dorobków umownego charakteru. Dotyczą one cech majątkowej umowy małżeńskiej, ze szczególnym uwzględnieniem umowy ustanawiającej rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków, a także znaczenia majątkowych umów małżeńskich w obrocie cywilnoprawnym. Poruszone zostały w nim problematyka autonomii woli małżonków przy zawieraniu tego rodzaju umów oraz kwestia stosowania do nich przepisów Kodeksu cywilnego. Omówiono także – mające podstawowe znaczenie z punktu widzenia ochrony obrotu prawnego – zagadnienie skuteczności wobec osób trzecich umowy ustanawiającej rozdzielnosc majątkową z wyrównaniem dorobków.

IV.1. W rozdziale trzecim przedstawiono w pierwszej kolejności zasady dokonywania rozporządzeń przedmiotami majątkowymi podczas trwania ustroju majątkowego oraz objaśniono znaczenie terminu „dorobek”.

2. Wywody zawarte w tym rozdziale koncentrują się jednak głównie na zasadach obliczania dorobku każdego z małżonków oraz nadwyżki dorobków, która przeznaczona jest do podziału. Na zakończenie omówiono dopuszczalność domagania się przez jednego z małżonków udziału w majątku współmałżonka na innej podstawie niż przepisy regulujące wyrównanie dorobków.

V. W ostatnim rozdziale zaprezentowano okoliczności uzasadniające żądanie wyrównania dorobków oraz charakter prawny tego żądania. Analizie poddano ponadto sposoby dokonywania wyrównania dorobków. Omówione zostało również zagadnienie podziału nadwyżki dorobków. Przedstawiono także możliwości zabezpieczenia roszczenia o wyrównanie dorobków, z których skorzystać może osoba uprawniona. Końcową część rozdziału poświęcono postępowaniu dotyczącemu wyrównania dorobków, w szczególności relacjom między umownym a sądowym wyrównaniem oraz zasadom ich dokonywania.

VI. Ograniczenie tematu opracowania do prawa polskiego nie oznaczało rezygnacji z wykorzystania doświadczeń innych ustawodawstw. Przeciwnie, metoda porównawcza odgrywa w pracy bardzo istotną rolę, lecz jest stosowana w zakresie, w jakim wzbogaca analizę problemów dotyczących prawa polskiego. Powoływanie się na porządki prawne państw obcych ma inspirować do określonej wykładni przepisów prawa polskiego albo do krytycznej analizy i formułowania postulatów *de lege ferenda*.

VII.1. Załącznik do niniejszej monografii stanowią wzory aktów notarialnych obejmujących majątkowe umowy małżeńskie dotyczące rozdzielnosci majątkowej z wy-

równaniem dorobków. Wspomniane wzory są ponadto dostępne na stronie internetowej umieszczonej na serwerze wydawcy.

2. Podjęcie takiej inicjatywy ma na celu przybliżenie praktycznych korzyści, które może przynieść ustanowienie rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków. Podkreślenia wymaga w szczególności, że zastosowanie zaproponowanych rozwiązań pozwala małżonkom na zbliżenie się do rezultatu zamierzonego w ustawowym ustroju majątkowym, który stanowi równe uczestnictwo obojga małżonków w wartości przedmiotów majątkowych zgromadzonych podczas trwania ustroju majątkowego.

3. Pozostaje mieć nadzieję, że zaprezentowane rozwiązania modelowe, wobec wyjątkowo skrótowej i często niejednoznacznej regulacji przyjętej w prawie polskim, przyczynią się do popularyzacji rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków w praktyce notarialnej.

I. Prezentowane opracowanie stanowi zmodyfikowaną wersję dysertacji doktorskiej obronionej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego.

II.1. Serdeczne podziękowanie za opiekę naukową pragnę złożyć promotorowi Panu Profesorowi Kazimierzowi Zawadzcie. W tym miejscu chciałbym również podziękować recenzentom w przewodzie doktorskim Panu Profesorowi Andrzejowi Mączyńskiemu oraz Panu Profesorowi Tomaszowi Sokołowskiemu za cenne uwagi, które wpłynęły na ostateczny kształt pracy.

2. Na osobne i nie mniej serdeczne podziękowanie za pomoc przy sporządzaniu projektów aktów notarialnych i ich krytyczną analizę zasługuje ponadto Pan rejent Tomasz Kot.

III. 1. Badania nad tematyką objętą rozprawą doktorską oraz praca nad jej ostateczną wersją przeznaczoną do publikacji odbywały się dzięki istotnemu wsparciu ze strony podmiotów krajowych i zagranicznych.

2. Podziękowania należą się w szczególności Funduszowi Stypendialnemu im. Ryoichi Sasakawa dla Młodych Liderów (The Ryoichi Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund – SYLFF), którego stypendium umożliwiło prowadzenie pracy naukowej w Uniwersytecie Wiedeńskim. Z kolei Fundusz Stypendialny im. Florentyny Kogutowskiej sfinansował pobyt badawczy w Uniwersytecie w Zurychu. Dzięki wsparciu Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej (Deutscher Akademischer Austauschdienst – DAAD) możliwe było kontynuowanie badań w Uniwersytecie Ruprechta-Karola w Heidelbergu. Stypendium przyznane przez Towarzystwo Wspierania Na-

uki im. Maxa Plancka (Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften) pozwoliło na pracę naukową w Instytucie Zagranicznego i Międzynarodowego Prawa Prywatnego Maxa Plancka w Hamburgu (Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht Hamburg). Część badań prowadzonych w Uniwersytecie Jagiellońskim odbywała się natomiast dzięki środkom wypłaconym przez Fundusz Stypendialny im. Jerzego Stefana Langroda.

Rozdział I

MODELOWE ROZWIĄZANIA W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA MAJĄTKOWYCH RELACJI MAŁŻEŃSKICH

1. Sposób ujmowania majątkowych relacji małżeńskich

I.1. Sposób ujęcia majątkowych relacji małżeńskich nie jest w europejskich porządkach prawnych jednolity i wzbudza kontrowersje. Relacje takie opisywane są najczęściej za pomocą pojęć: „stosunki majątkowe małżeńskie”, „majątkowe prawo małżeńskie” oraz „majątkowy ustroj małżeński”.

2. W prawie angielskim majątkowe relacje małżeńskie postrzegane są przez pryzmat ogólnych przepisów prawa cywilnego¹, na skutek czego trudno doszukać się w nim majątkowego prawa małżeńskiego w sensie nadanym temu pojęciu w państwach kontynentalnych. W konsekwencji nie wykształciło się w tym porządku prawnym również pojęcie małżeńskiego ustroju majątkowego², a majątkowe skutki ustania małżeństwa przez rozwód uzależnione są w znacznym stopniu od uznania sądu³.

3. W piśmiennictwie austriackim z jednej strony wyrażany jest pogląd utożsamiający stosunki majątkowe między małżonkami z majątkowym prawem mał-

¹ Zob. orzeczenie HL z 23.04.1969 r., Pettitt przeciwko Pettitt, A.C. 1970, s. 803, 813, 821.

² N.V. Lowe, *The English Approach to the Division of Assets upon Family Breakdown* [w:] *Eheliche Gemeinschaft, Partnerschaft und Vermögen im europäischen Vergleich*, red. D. Henrich, D. Schwab, Bielefeld 1999, s. 52 i n.; M. Rheinstein, M.A. Glendon, *Interspousal Relations* [w:] *International Encyclopedia of Comparative Law. Persons and Family*, t. 4, red. A. Chloros, M. Rheinstein, M.A. Glendon, Tübingen–Leiden–Boston 2007, s. 31; R. Probert, *England and Wales* [w:] *International Encyclopaedia of Laws. Family and Succession Law*, red. W. Pintens, t. 2, Suppl. 36, Alphen aan den Rijn 2007, s. 169.

³ Zob. orzeczenie HL z 26.10.2000 r., White przeciwko White, 2 A.C. 2001, s. 596 i n.; orzeczenie HL z 24.05.2006 r., Miller przeciwko Miller oraz McFarlane przeciwko McFarlane, 2 WLR 2006, s. 1283 i n.; J. Scherpe, *Matrimonial Causes for Concern?*, „King’s Law Journal” 2007/1, s. 348; N. Lowe, G. Douglas, *Bromley’s Family Law*, Oxford 2007, s. 980 i n.; J. Scherpe, *Eheverträge im Recht von England und Wales*, FamRZ 2009/18, s. 1536.

żeńskim⁴. Z drugiej strony prezentowane jest stanowisko, że majątkowe prawo małżeńskie dotyczy tylko skutków małżeństwa rozciągających się na majątek małżonków⁵. W drugim przypadku pojęcie majątkowego prawa małżeńskiego ograniczane jest do specyficznie powiązanych z małżeństwem konsekwencji prawnych, które pozostają po wyłączeniu skutków mogących istnieć między małżonkami całkowicie niezależnie od zawarcia małżeństwa⁶.

4. W niemieckim porządku prawnym majątkowe prawo małżeńskie reguluje wydzielony fragment stosunków majątkowych zachodzących między małżonkami albo małżonkami i osobami trzecimi, które opierają się na małżeństwie⁷. Istnienie małżeństwa stanowi zatem podstawową przesłankę konieczną do uznania określonych stosunków majątkowych za część majątkowego prawa małżeńskiego⁸. Do majątkowego prawa małżeńskiego nie zalicza się jednak stosunków majątkowych zachodzących między małżonkami, dla których małżeństwo ma wyłącznie incydentalne, a nie decydujące znaczenie. Poza zakresem tak zdefiniowanego majątkowego prawa małżeńskiego pozostają osobiste skutki wywoływane przez małżeństwo w relacjach między małżonkami (§ 1353 i n. niem. k.c.). Nie należą do majątkowego prawa małżeńskiego także ogólne skutki małżeństwa, nawet często o bardzo wyraźnie zarysowanym majątkowym charakterze, np. regulacje dotyczące zaspokajania niezbędnych potrzeb rodziny (§ 1357 niem. k.c.)⁹.

5. W prawie szwajcarskim zakres majątkowego prawa małżeńskiego ogranicza się jedynie do określenia relacji – powstających w wyniku zawarcia małżeństwa – między majątkami małżonków w stosunku do małżonków i osób trzecich. Obejmuje ono zatem jedynie część zagadnień majątkowych istniejących między małżonkami. Odpowiednie regulacje, które określają stosunki majątkowe w rodzinie, znajdują się ponadto w przepisach o ogólnych skutkach małżeństwa (art. 159 i n. szwajc. k.c.)¹⁰. W piśmiennictwie szwajcarskim pojawia się również pojęcie majątkowego prawa rodziny (*Vermögensrecht der Familie*), obejmującego wskazane powyżej regulacje,

⁴ H. Koziol, R. Welsler, *Grundriss des bürgerlichen Rechts. Allgemeiner Teil. Sachenrecht. Familienrecht*, t. 1, Wien 2002, s. 434; H. Barta, *Zivilrecht. Grundriss und Einführung in das Rechtsdenken. Teil 1*, Wien 2004, s. 977.

⁵ F. Gschnitzer, Ch. Faistenberger, *Österreichisches Familienrecht*, Wien–New York 1979, s. 74; E. Migsch, *Persönliche Ehwirkungen, gesetzlicher Güterstand und Ehegattenerbrecht* [w:] *Das neue Ehe- und Kindschaftsrecht*, red. H. Floretta, Salzburg 1979, s. 17; M. Hinteregger, *Familienrecht*, Wien 2004, s. 75.

⁶ E. Migsch, *Persönliche...*, s. 17.

⁷ B. Thiele [w:] *J. von Staudingers...*, II, s. 7; E. Koch [w:] *Münchener...*, red. E. Koch, s. 408–409; D. Schwab, *Familienrecht*, München 2017, s. 91.

⁸ B. Thiele [w:] *J. von Staudingers...*, II, s. 7; E. Koch [w:] *Münchener...*, red. E. Koch, s. 408–409.

⁹ J. Mayer [w:] *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. §§ 1297–2385, Rom I-VO, Rom II-VO, EGBGB*, red. H.G. Bamberger, H. Roth, t. 3, München 2012, s. 134–135; B. Thiele [w:] *J. von Staudingers...*, II, s. 7; E. Koch [w:] *Münchener...*, red. E. Koch, s. 408–409; D. Schwab, *Familienrecht...*, s. 91.

¹⁰ H. Hausheer, R. Reusser, T. Geiser [w:] *Berner...*, II, s. 2–3, 58–59; A. Jungo [w:] *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, red. P. Breitschmid, A. Jungo, Zürich–Basel–Genf 2016, s. 584; D. Steck, R. Fankhauser [w:] *FamKomm. Scheidung. Band I: ZGB*, red. I. Schwenzer, R. Fankhauser, Bern 2017, s. 548–549.

a także przepisy dotyczące stosunków majątkowych między małżonkami i dziećmi oraz małżonkami i krewnymi¹¹. Pojęcie małżeńskiego ustroju majątkowego dotyczy zatem tylko pewnego wycinka stosunków majątkowych zachodzących między małżonkami, w ramach którego uregulowana jest wzajemna relacja małżonków względem siebie i wobec osób trzecich¹².

II.1. Relacje majątkowe między małżonkami nie są ujmowane jednolicie także w polskim piśmiennictwie. Zarówno w projektach majątkowego prawa małżeńskiego¹³ opublikowanych przez Komisję Kodyfikacyjną w latach 1934 oraz 1937, jak i w przedwojennej literaturze prawniczej¹⁴ używane było pojęcie rządu majątkowego. Po wejściu w życie Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wciąż pewne wątpliwości wzbudza wzajemna relacja między terminami „stosunki majątkowe małżeńskie” i „małżeński ustrój majątkowy”.

2. Według S. Grzybowskiego w ramach szerokiego ujęcia stosunków majątkowych między małżonkami można wyróżnić trzy podstawowe grupy tych stosunków¹⁵. Do grupy pierwszej należą te stosunki, które nie pozostają w prawnym związku z zawarciem małżeństwa. Mogą one powstawać i istnieć niezależnie od tego, czy ich podmioty pozostają w związku małżeńskim, czy też nie (np. umowa o pracę, zlecenie, umowa o dzieło, współwłasność uregulowana w przepisach Kodeksu cywilnego). Podmioty uczestniczące w takich stosunkach nie występują jako małżonkowie, a fakt pozostawania w związku małżeńskim nie ma wpływu na prawną ocenę danego stosunku prawnego¹⁶. Druga grupa obejmuje stosunki, które mogą istnieć wyłącznie między małżonkami i powstają na skutek zawarcia małżeństwa. Ich obowiązywanie jest efektem istnienia wzajemnych praw i obowiązków małżeńskich¹⁷. Stosunki te uregulowane zostały zasadniczo w dziale II „Prawa i obowiązki małżonków” tytułu I Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Można tutaj w szczególności wskazać na obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny założonej przez małżonków (art. 27 k.r.o.) oraz solidarną odpowiedzialność małżonków za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich w sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny (art. 30 § 1 k.r.o.). Odpowiednie regulacje znajdują się także w innych przepisach Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego – np. w art. 60, statuującym obowiązek alimentacyjny względem byłego małżonka po orzeczeniu rozwodu. Trzecią grupę tworzą stosunki dotyczące wzajemnej sytuacji majątków obojga małżon-

¹¹ H. Hausheer, R. Reusser, T. Geiser [w:] *Berner...*, II, s. 2–3.

¹² H. Hausheer, R. Reusser, T. Geiser [w:] *Berner...*, II, s. 59–60.

¹³ Zob. K. Lutostański, *Projekt majątkowego prawa małżeńskiego*, wyd. Komisja Kodyfikacyjna. Podkomisja Prawa Majątkowego Małżeńskiego, Warszawa 1934, s. 6, 11; *Projekt prawa małżeńskiego majątkowego*, wyd. Komisja Kodyfikacyjna. Podkomisja Prawa Małżeńskiego Majątkowego, Warszawa 1937, s. 3–4, 11.

¹⁴ H. Konic, *Prawo majątkowe małżeńskie*, Warszawa 1933, s. 1.

¹⁵ S. Grzybowski, *Prawo...*, s. 89.

¹⁶ S. Grzybowski, *Prawo...*, s. 89.

¹⁷ S. Grzybowski, *Prawo...*, s. 89.

Błażej Bugajski – doktor nauk prawnych (Uniwersytet Jagielloński); radca prawny (OIRP w Krakowie); adiunkt w Katedrze Prawa Cywilnego i Gospodarczego Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie; odbył staże i pobyty naukowe w Uniwersytecie Wiedeńskim (stypendium SYLFF), Uniwersytecie w Zurychu (stypendium Funduszu Stypendialnego im. Florentyny Kogutowskiej), Uniwersytecie Ruprechta-Karola w Heidelbergu (stypendium DAAD), Instytucie Zagranicznego i Międzynarodowego Prawa Prywatnego Maxa Plancka w Hamburgu (stypendium Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften); członek redakcji „Kwartalnika Prawa Prywatnego” oraz Międzynarodowej Rady Programowej czasopisma „Zeitschrift für das gesamte Familienrecht”; biegły sądowy *ad hoc* z zakresu prawa polskiego dla sądów zagranicznych i prawa obcego dla sądów polskich.

Publikacja stanowi pierwsze kompleksowe opracowanie problematyki rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków w prawie polskim.

Obowiązujące przepisy regulujące tę instytucję zostały zilustrowane praktycznymi przykładami obliczeń pozwalającymi na prześledzenie skutków, które wywołuje dla małżonków przyjęcie tego ustroju bez modyfikacji, oraz dostrzeżenie szerokich możliwości dostosowywania jego treści do potrzeb i sytuacji małżonków, w szczególności prowadzących działalność gospodarczą.

Publikacja zawiera wzory aktów notarialnych, które ułatwią sporządzenie majątkowej umowy małżeńskiej ustanawiającej rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków. Są one dostępne także w wersji elektronicznej do pobrania ze strony www.rozdzienosc-majatkowa-wyrownanie-dorobkow-wzory.wolterskluwer.pl po wpisaniu zamieszczonego w książce kodu aktywacyjnego. Wzory można modyfikować i dostosowywać do indywidualnych potrzeb.

Książka jest przeznaczona przede wszystkim dla notariuszy, sędziów, adwokatów i radców prawnych. Będzie również źródłem przydatnych informacji dla pracowników naukowych zajmujących się omawianą tematyką.

„Na wysoką ocenę zasługują wszystkie zawarte w książce liczne i ważne analizy dogmatyczne – Autor jest wytrawnym interpretatorem, rzetelnie posługującym się metodami wykładni. Jasno stawia problemy badawcze i konsekwentnie prowadzi wywody zmierzające do ich rozwiązania. Obficie dokumentuje też swe wywody wypowiedziami naukowymi i orzecznictwem, a także przykładami rozwiązań przyjętych w obcych systemach prawnych. Na osobne podkreślenie zasługuje znakomity, bo komunikatywny i precyzyjny, język książki. Współgra on z wewnętrzną strukturą pracy, która podzielona jest czasami na bardzo krótkie podpunkty zawierające lapidarnie sformułowane myśli. Autor zadbał, aby w książce znalazły się wszystkie myśli niezbędne dla rozwiązania postawionych problemów badawczych i żadnego zdania zbędnego”.

Dr hab. Marek Andrzejewski, prof. US

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

